

Nr 215.

Godkänd av första kammaren den 9 maj 1945.

Godkänd av andra kammaren den 9 maj 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om fartyg, som ankommit från krigförande eller ockuperat land.

(Första lagutskottets utlåtande nr 29.)

Till Konungen.

Genom en den 13 april 1945 dagtecknad proposition, nr 269, har Eders Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag med vissa bestämmelser om fartyg, som ankommit från krigförande eller ockuperat land.

Under åberopande av vad som anförts i första lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande, nr 29, varav ett tryckt exemplar härvid fogas, får riksdagen härmed anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition bitallits av riksdagen.

Stockholm den 9 maj 1945.

Med undersätlig vördnad.

Nr 216.

Godkänd av första kammaren den 9 maj 1945.

Godkänd av andra kammaren den 9 maj 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till fria sommarresor för barn m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 102 och memorial nr 121.)

Till Konungen.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 92 och 93) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1945/46 beräkna dels till Fria sommarresor för barn ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock till Bidrag till sommarkolonier ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 210, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1945, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1945/46 anvisa dels till Fria sommarresor för barn ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor, dels ock till Bidrag till sommarkolonier ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

1:o) *Fria sommarresor för barn.* I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen till behandling förehaft dels de likalydande motionerna I:321 och II:512, i vilka hemställts, att riksdagen måtte tillse, att fria sommarresor för barn och vårdare göras i möjligaste mån lika tillgängliga för landsbygdens och de mindre samhällenas befolkning som för de större städernas, dels motionen I:349, vari hemställts, att de fria resorna för barn och vårdare hädanefter göras i samma mån tillgängliga för de mindre tätorternas och den rena landsbygdens barn som för de större samhällenas, dels motionen II:370, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att från anslaget till fria sommarresor bidrag skall kunna utgå till resor för landsbygdens barn efter i huvudsak samma grunder, som gälla för städernas barn, dels ock motionen II:537, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de fria sommarresorna för barn under budgetåret 1945/46 skola utsträckas att gälla jämväl landsbygden samt att de fria sommarresorna för barn och vårdare få företagas oavsett från vilken ort i landet resan anträdes.

Förmånen av fria sommarresor för barn och vårdare är för närvarande knuten till innehav av rabattkort för livsmedel. Denna rabattkortsgrens föreslås skola under instundande sommar ersättas med en inkomst- och förmögenhetsgräns så konstruerad att rätten till fria resor föreligger, då familjens beskattningsbara belopp och skattepliktiga förmögenhet icke överstiga respektive 1 500 och 10 000 kronor. Med hänsyn till de ändrade penninginkomstförhållandena under kriget har detta förslag ansetts närmast innebära ett återställande av läget vid rabattkortsgrensens införande. Riksdagen, som bifallit Kungl. Maj:ts förslag i denna del, anser i likhet med departementschefen förslaget innebära ett minimum för de fria sommarresornas omfattning, som kan godtagas endast med hänsyn till den väntade besvärliga trafiksituationen sommaren 1945.

Departementschefen har icke ansett trafikförhållandena medgiva ett förverkligande av önskemålet att utvidga rätten till fria resor för sommarvistelse i enskilda hem så att landsbygdens och de mindre samhällenas barn bliva principiellt likställda med barn från städer och samhällen med mer än 8 000 invånare. Kungl. Maj:ts förslag innebär dock ett betydelsefullt steg i denna riktning i det att dels landskommuner, där behovet av fria resor för barn och vårdare är särskilt stort, intill ett sammanlagt antal resor av högst 15 000 medgivas motsvarande dispensmöjlighet, som nu föreligger för de mindre tätorterna, och dels att för landsbygdens och de mindre städernas vidkommande socialstyrelsen föreslås få rätt tilldela särskilt behövande barn och vårdare förmånen av fri resa. Med hänsyn till detta förslag och förslaget om ovannämnda inkomst- och förmögenhetsgräns beräknas antalet sommarresor skola uppgå till omkring 80 000 sommaren 1945 mot omkring 45 500 sommaren 1944 och omkring 56 000 sommaren 1943.

Det i motionerna framförda förslaget att införa full likställighet av landsbygdens barn med barn från större tätorter har riksdagen funnit behjärtansvärt, och detta förslag bör även i huvudsak genomföras så snart trafikförhållandena det medgiva. För reseverksamheten instundande sommar har riks-

dagen dock ej ansett sig böra helt bifalla detta yrkande. Kungl. Maj:ts förslag i fråga om förutsättningarna för rätten till fria resor har riksdagen funnit böra i princip läggas till grund för sitt nu ifrågavarande beslut. I anledning av motionerna har riksdagen dock beslutat den jämkningen i nämnda förslag, att rätten att medgiva dispens för resor av barn och vårdare från landskommuner utvidgas från att avse högst 15 000 resor till att omfatta högst 25 000 resor. Någon ändring av bestämmelsen, att uppehållet på sommarvistelseorten skall omfatta minst 4 veckor bör icke i anledning härav företagas.

Den lättnad i trafiksituationen, som är att förvänta i samband med en övergång till fredsförhållanden, kommer att föranleda behov av en översyn av gällande föreskrifter på området. 1941 års befolkningsutredning har även meddelat, att utredningen förbereder ett förslag till permanent organisation av ifrågavarande reseverksamhet. I detta sammanhang vill riksdagen i överensstämmelse med vad som skett vid föregående riksdagar understryka angelägenheten av en utvidgad sommarkoloniverksamhet. Det framstår för riksdagen som ett önskemål, att koloniverksamheten intager en dominerande plats bland åtgärderna för beredande av sommarvistelse åt barn. Frågan i vad mån detta önskemål med hänsyn till ekonomiska och andra förhållanden går att förverkliga kan tills vidare ställas på framtiden, men en väsentlig utbyggnad av sommarkolonierna bör redan nu förberedas.

Vad departementschefen i övrigt anført, bland annat om försöksverksamhet med rabatterade resor för husmödrar, föranleder ej erinran från riksdagens sida. I fråga om förbud mot fria resor vissa dagar är det synnerligen angeläget, att särskild hänsyn toges till tiden för skolavslutningarna. Bland annat bör övervägas den utvägen att fastställa olika förbudstider för barn under skolåldern och för barn i nämnda ålder.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I:321 och II:512, I:349, II:370 samt II:537 godkänt av riksdagen angivna grunder för ifrågavarande verksamhet, *dels ock* med bifall till Kungl. Maj:ts förslag till Fria sommarresor för barn för budgetåret 1945/46 under femte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

2:o) *Bidrag till sommarkolonier*. Riksdagen, som vill erinra om vad riksdagen under föregående punkt anført i fråga om koloniverksamheten, har ej funnit anledning till erinran mot det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet. Det har framhållits för riksdagens vederbörande utskott, att driftkostnaderna för vissa specialkolonier för barn över lag uppgå till högre belopp än för vanliga barnkolonier. Riksdagen giver Kungl. Maj:t befogenhet att, när skäl därtill föreligga, höja det statliga bidraget per dag och barn till sådan koloni från nuvarande belopp, högst en krona, till två kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen till Bidrag till sommarkolonier för budgetåret 1945/46 under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Stockholm den 9 maj 1945.

Med undersätlig vördnad.